

V Bruseli 22. 5. 2014
COM(2014) 288 final

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

5. výročná správa o prist'ahovalectve a azyle za rok 2013

{SWD(2014) 165 final}

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

5. výročná správa o príst'ahovalectve a azyle za rok 2013

1. Úvod

V roku 2013 došlo k oveľa výraznejšiemu nárastu počtu žiadostí o azyl, než tomu bolo v niekoľkých predchádzajúcich rokoch. V porovnaní s rokom 2012 došlo takisto k prudkému nárastu počtu prípadov zistených osôb, ktoré prekročili hranice neregulárne. Ukázalo sa, že je potrebné prijať opatrenia na úrovni EÚ na podporu členských štátov s cieľom riešiť problémy týkajúce sa reakcie na migračné tlaky, a to pri plnom rešpektovaní základných práv migrantov. Tragické udalosti z 3. októbra pri talianskom ostrove Lampedusa, keď plavidlo s viac než 500 migrantmi na palube sa potopilo a vyše 360 osôb zahynulo, predstavuje tragický míľnik v rámci diskusie o migrácii a azyle v európskom regióne. Nebol to ojedinelý prípad. Odhaduje sa, že v roku 2013 došlo do Európy po mori 40 000 osôb a predpokladá sa, že najmenej 600 z nich zahynulo pri pokuse doplaviť sa k brehom EÚ¹.

Osobitná skupina pre Stredozemie (OSS) bola založená s cieľom rozvíjať komplexnú stratégiu určenú na zabránenie ďalším stratám na životoch v Stredozemnom mori a určiť prioritné opatrenia pre efektívnejšie krátkodobé využitie európskych politík a nástrojov, ktoré vychádzajú zo zásad prevencie, ochrany a solidarity. OSS stanovila širokú škálu opatrení pre celú stredozemskú oblasť, ktoré boli uvedené v oznámení² prijatom Komisiou 4. decembra 2013. Tieto zahŕňajú spoluprácu s tretími krajinami, zlepšenie legálnych spôsobov migrácie, jasný záväzok presídlenia, ďalšie kroky v boji proti obchodovaniu s ľuďmi a prevádzkačstvu a posilnenie hraničného dozoru. V oznámení sa zdôraznila potreba poskytovať prevádzkovú podporu členským štátom, ktoré sú vystavené migračným tlakom. Decembrová Európska rada oznámenie privítala a vyzvala Komisiu, aby predložila správu o jeho vykonávaní.

Ale k lampeduskej tragédii nedošlo v politickom vákuu. V dôsledku eskalácie konfliktu v Sýrii, kde zaznamenaný počet utečencov zo Sýrie dosiahol začiatkom roku 2014 viac než 2,3 milióna³, silnie požiadavka voči EÚ a členským štátom, aby ďalej rozvíjali politiku príst'ahovalectva, azylu a vonkajších hraníc, založenej na ochrane príst'ahovalcov a solidarite medzi členskými štátmi. V tejto súvislosti bolo významným úspechom prijatie úplného spoločného európskeho azylového systému, ktorý stanovuje spoločné vysoké normy a intenzívnejšiu spoluprácu s cieľom zabezpečiť, aby sa so žiadateľmi o azyl zaobchádzalo rovnako v rámci otvoreného a spravodlivého systému v celej EÚ. V roku 2013 sa dosiahol aj významný pokrok v oblasti riadenia hraníc, najmä pokiaľ ide o správu schengenského priestoru a nové návrhy týkajúce sa inteligentných hraníc.

Spolu s potrebou reagovať na krízové situácie čelí EÚ aj naďalej výzve zabezpečiť hospodárske oživenie a rast. Dobré riadená migrácia môže prispieť k oživeniu hospodárstva, prístupu k potrebným kvalifikáciám a k riešeniu nedostatku pracovných síl na trhu práce.

¹ Je zistené, že od roku 1998 do roku 2013 dosiahlo pobrežie EÚ po mori neregulárne 623 118 migrantov, čo predstavuje v priemere takmer 40 000 osôb ročne. Zdroj: *Migrants smuggled by sea to the EU: facts, laws and policy options* (Migranti pašovaní do EÚ po mori: fakty, právne predpisy a možnosti politiky); Centrum pre migračnú politiku; <http://www.migrationpolicycentre.eu/docs/MPC-RR-2013-009.pdf>.

² COM(2013) 869 final.

³ <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>.

Opatrenia EÚ treba vidieť v širšom politickom kontexte vzťahov EÚ s príslušnými partnerskými krajinami a regiónmi. Európska susedská politika (ESP)⁴ a globálny prístup k migrácii a mobilitě (GPMM)⁵ poskytujú rámec pre prehĺbenie komplexného dialógu a spoluprácu s partnerskými krajinami v oblasti migrácie a mobility s cieľom, okrem iného, riešiť základné príčiny neregulárnej a nútenej migrácie, predchádzať dramatickým incidentom, chrániť životy migrantov a ich základné práva.

Na základe GPMM a rozvojovej politiky EÚ – programu zmien – bol rámec politiky EÚ pre migráciu a rozvoj zrevidovaný prostredníctvom oznámenia o maximalizácii vplyvu migrácie na rozvoj⁶ a následných záverov Rady⁷, pričom sa zdôraznila úloha účinného riadenia migrácie rozšírením pozitívnej synergie medzi migráciou a rozvojom a potvrdením záväzku EÚ, pokiaľ ide o podporu rozvojových krajín pri posilňovaní riadenia migrácie.

V roku 2013 sa vďaka ukončeniu rokovaní o viacročnom finančnom rámci na roky 2014 – 2020 dosiahol výrazný pokrok v stanovovaní priorít a zabezpečovaní finančných prostriedkov EÚ pre opatrenia v oblasti azylu, migrácie a integrácie. Nariadenie, ktorým sa zriaďuje nový Fond pre azyl, migráciu a integráciu (FAMI) a nový Fond pre vnútornú bezpečnosť (FVB), schválil Európsky parlament 13. marca 2014⁸.

V tejto správe je zhrnuté hodnotenie politiky EÚ v oblasti prisťahovalectva a azylu za rok 2013 zo strany Komisie. Dopĺňa ju pracovný dokument útvarov Komisie⁹ obsahujúci ďalšie informácie a štatistiky o vývoji na úrovni EÚ a členských štátov, ktoré zhromaždila Európska migračná sieť¹⁰.

2. Kľúčové údaje o migrácii do EÚ za rok 2013¹¹

Začiatkom roku 2013 bol počet obyvateľov EÚ 503 miliónov, z čoho 20,4 milióna bolo štátnych príslušníkov tretích krajín, čo zodpovedá 4 % celkového počtu obyvateľov. V roku 2012 bolo vydaných 2,1 milióna prvých povolení na pobyt pre štátnych príslušníkov tretích krajín¹². Z nich bolo 32 % vydaných z rodinných dôvodov, 23 % na platenú činnosť, 22 % na štúdium a 23 % z iných dôvodov (vrátane medzinárodnej ochrany). Tretími krajinami, ktorých štátni príslušníci dostali najvyšší počet prvých povolení, sú: Spojené štáty americké s 200 000 štátnymi príslušníkmi, čo predstavuje 9,5 % celkového počtu povolení vydaných v EÚ, ďalej Ukrajina, Čína a India po približne 7,5 % celkového počtu v EÚ (163 000, 161 000 a 157 000). Významný počet povolení (medzi 5 % a 2,5 % z celkového počtu za EÚ), bol vydaný štátnym príslušníkom Maroka (102 000), Ruska (66 000), Filipín, (62 000), (59 000) a Brazílie (51 000).

Celkový počet žiadostí o azyl v roku 2013 dosiahol 434 160, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom predstavuje výrazný nárast o približne 100 000 žiadateľov.

⁴ http://eeas.europa.eu/enp/index_en.htm.

⁵ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/international-affairs/global-approach-to-migration/index_en.htm.

⁶ COM(2013) 292.

⁷ Dokument Rady 12415/13.

⁸ Predpokladané nadobudnutie účinnosti v druhom štvrtroku 2014.

⁹ SWD(2014) 165

¹⁰ EMS, <http://www.emn.europa.eu>.

¹¹ Štatistické údaje uvedené v tomto oznámení sú predovšetkým najnovšie údaje dostupné z Eurostatu. Podrobnejšie štatistiky, niektoré z EMS, vrátane ich členenia podľa členských štátov, sú uvedené v štatistickej prílohe k sprievodnému pracovnému dokumentu útvarov Komisie SWD(2014) 165.

¹² Údaje Eurostatu za rok 2012. Údaje za rok 2013 budú k dispozícii v júli 2013. SWD(2014) 165, štatistická príloha, zahŕňa čiastočné údaje za rok 2013, ktoré predložila EMS.

Najväčšia skupina žiadateľov prišla zo Sýrie (50 470, t. j. 12 % všetkých žiadateľov), pričom ďalšími významnými krajinami sú Rusko, Afganistan, Srbsko, Pakistan a Kosovo. Zo všetkých žiadateľov bola 112 730 osobám poskytnutá ochrana na prvom stupni (utečenci: 49 510, doplnková ochrana: 45 540, resp. humanitárna pomoc¹³: 17 685), čo predstavuje približne 35 % všetkých rozhodnutí prijatých na prvom stupni¹⁴.

Prevažná väčšina z viac než 2,3 milióna ľudí, ktorí zo Sýrie utiekli od vypuknutia konfliktu v roku 2011, našlo útočisko v Libanone, Turecku, Jordánsku, Iraku a Egypte¹⁵, pričom 82 730¹⁶ z nich požiadalo o azyl v EÚ¹⁷.

Počet maloletých bez sprievodu žiadajúcich o medzinárodnú ochranu s počtom žiadostí 12 425 zostal na rovnakej úrovni ako v roku 2012. Väčšinu týchto detí, ktoré pochádzajú predovšetkým z Afganistanu (3 310), Somálska (1 580), Sýrie (1 010) a Eritrey (715), prijalo Švédsko, Nemecko, Spojené kráľovstvo, Rakúsko a Taliansko.

Štatistiky o neregulárnej migrácii môžu byť neúplné alebo sú ovplyvnené nedostatkami v spoľahlivosti vzhľadom na povahu javu, ktorý sa usilujú zachytávať. Napriek tomu neregulárna migrácia zostáva stále hlavnou zložkou migrácie do EÚ. Napriek mnohým námietkam je možné použiť ukazovatele ako počet zamietnutí, zadržaní a návratov/vrátení.

V roku 2013¹⁸ bol približne 317 840 osobám zamietnutý vstup na územie EÚ, čo predstavuje mierne zvýšenie o 0,6 % od roku 2012, pričom k prevažnej väčšine (61 %) zamietnutí došlo v Španielsku. Počet zadržaných osôb sa znížil, pričom v roku 2013¹⁹ bolo zadržaných 386 230 osôb (v porovnaní so 433 665 osobami v roku 2012). V roku 2013 členské štáty vrátili približne 166 470 občanov z krajín mimo EÚ do tretích krajín²⁰. Štvrtročné správy agentúry Frontex²¹ takisto poslúžili na včasné informovanie tvorcov politiky o situácii na vonkajších hraniciach EÚ: v roku 2013 (január až september), bolo zadržaných 77 140 osôb pri nelegálnom prekračovaní hraníc EÚ, s významným nárastom od júla, ktorý značne zasiahol talianske pobrežie, najmä v dôsledku zhoršujúcej sa krízy v Sýrii.

3. ÚSILIE ZAMERANÉ NA POSILNENIE MEDZINÁRODNEJ OCHRANY

3.1. Významný úspech: dohoda o spoločnom azylovom systéme

Rok 2013 bol dôležitý z hľadiska pokroku vo vytváraní spoločného európskeho azylového systému (Common European Asylum System – CEAS). Rokovania o prepracovanom znení Dublinského nariadenia²² a nariadenia Eurodac²³, o prepracovanom znení smernice o podmienkach prijímania²⁴ a o smernici o azylovom konaní²⁵ boli ukončené a ich znenia boli

¹³ Humanitárna pomoc sa poskytuje štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobám bez štátnej príslušnosti, ktorí majú povolenie zotrvať na územiach členských štátov nie kvôli potrebe medzinárodnej ochrany, ale na základe uváženia z naliehavých rodinných alebo humanitárnych dôvodov.

¹⁴ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-24032014-AP/EN/3-24032014-AP-EN.PDF.

¹⁵ <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/regional.php>.

¹⁶ Z toho 50470 v roku 2013, 24 115 v roku 2012 a 8 145 v roku 2011.

¹⁷ Väčšina z nich požiadala o azyl v DE a SE (jedna tretina z celkového počtu), za ktorými nasleduje BG, UK, NL, AT, DK a BE, pričom ostatné členské štáty boli dotknuté iba okrajovo.

¹⁸ Eurostat; údaje za rok 2013 nie sú k dispozícii v prípade EL.

¹⁹ Eurostat; údaje za rok 2013 nie sú k dispozícii v prípade EL a NL.

²⁰ Eurostat; údaje za rok 2013 nie sú k dispozícii v prípade EL.

²¹ <http://www.frontex.europa.eu/publications>.

²² Nariadenie (EÚ) č. 604/2013, (Ú. v. EÚ L, 29.6.2013, s. 31).

²³ Nariadenie (EÚ) č. 603/2013, (Ú. v. EÚ L, 29.6.2013, s. 1).

²⁴ Smernica 2013/33/EÚ, (Ú. v. EÚ L 180, 29.6.2013, s. 96).

prijaté 26. júna 2013²⁶. Prepracované znenie smernice o normách pre oprávnenie mať postavenie medzinárodnej ochrany²⁷ a rozšírený rozsah pôsobnosti smernice o osobách s dlhodobým pobytom²⁸ na osoby požívajúce medzinárodnú ochranu už možno uplatňovať. CEAS umožní lepší prístup ku konaniu o azyle pre tých, ktorí hľadajú ochranu; spravodlivejšie, rýchlejšie a kvalitnejšie rozhodnutia o azyle a dôstojné a slušné podmienky pre žiadateľov o azyl, ako aj pre osoby, ktorým sa poskytla medzinárodná ochrana v rámci EÚ. V najbližších rokoch sa bude dôraz klásť na jednotné vykonávanie nových nástrojov v oblasti azylu v celej EÚ.

3.2. Praktická spolupráca a solidarita v rámci EÚ

3.2.1. Európsky podporný úrad pre azyl (EASO)

Úrad EASO²⁹ neustále prispieval k rozvoju iniciatív praktickej spolupráce v oblasti azylu. V roku 2013 bolo vyškolených 2 111 úradníkov na prácu s modulmi začlenenými do osnov EASO týkajúcich sa odbornej prípravy³⁰. Činnosť EASO zahŕňala pomoc členským štátom pri zvyšovaní kvality azylových konaní s osobitným dôrazom na prístup k ochrane, osobný pohovor, posudzovanie dôkazov a pátranie po rodinných príslušníkoch. Pokiaľ ide o informácie o krajine pôvodu (COI), agentúra uverejnila správu o západnom Balkáne³¹ a uskutočnila niekoľko seminárov o Sýrii, Rusku a ďalších kľúčových krajinách pôvodu žiadateľov o azyl. Tzv. „sieťový prístup“ sa ďalej rozvíjal zriadením sietí expertov z členských štátov, ktoré majú pravidelný kontakt s kľúčovými krajinami pôvodu s cieľom vymieňať si informácie a prispievať k harmonizácii rozhodnutí na úrovni EÚ.

Úrad EASO pokračoval v poskytovaní pomoci Grécku a uviedol do činnosti osobitný podporný plán pre Taliansko a Bulharsko vzhľadom na ťažkosti, s ktorými sa tieto krajiny stretávali pri vybavovaní žiadostí o azyl vo svojich krajinách. Agentúra vypracovala aj opatrenia v oblasti premiestňovania, presídlenia a vonkajšieho rozmeru CEAS. Druhá „výročná správa o situácii v oblasti azylu v Únii v roku 2012“³², uverejnená v júli 2013, poskytla prehľad aktuálneho stavu vykonávania spoločného európskeho azylového systému a analýzu azylových tokov smerom do EÚ.

3.2.2. Núdzové financovanie a azylová, podpora pre členské štáty

Po lampeduskej tragédii Komisia poskytla osobitnú podporu talianskym orgánom s cieľom pomôcť zvládnuť migračné toky a lepšie monitorovať centrálnu stredozemskú trasu so zámerom zlepšiť hraničný dozor a ochrániť životy. Operácie agentúry Frontex boli posilnené dodatočným rozpočtom vo výške 7,9 milióna EUR, zatiaľ čo Taliansku boli pridelené

²⁵ Smernica 2013/32/EÚ, (Ú. v. EÚ L 180, 29.6.2013, s. 60).

²⁶ Ďalšie informácie: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/asylum/index_en.htm.
Brožúra: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/docs/ceas-fact-sheets/ceas_factsheet_en.pdf
Infografika: <http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/multimedia/infographics>.

²⁷ Smernica 2011/95/EÚ, (Ú. v. EÚ L 337, 20.12.2011, s. 9).

²⁸ Smernica 2003/109/ES (Ú. v. EÚ L 16, 23.1.2004, s. 44), zmenená smernicou 2011/51/EÚ (Ú. v. EÚ L 132, 19.5.2009, s. 1).

²⁹ <http://easo.europa.eu>.

³⁰ Vyškolených bolo 1947 osôb prostredníctvom vnútroštátneho vzdelávania a 164 prostredníctvom série školení zameraných na vyškolenie školiťov na Malte. Z nich bolo približne 200 úradníkov vyškolených prostredníctvom projektov, akými sú napríklad projekty UNHCR, Pražský proces atď.

³¹ <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/WB-report-final-version.pdf>.

³² Európsky podporný úrad pre azyl, 2013 <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/EASO-Annual-Report-Final.pdf>.

prostriedky na núdzové situácie z Európskeho fondu pre utečencov (EFU)³³, Fondu pre vonkajšie hranice (EBF) a Fondu pre návrat (RF) v celkovej výške 23 miliónov EUR.

Okrem toho ďalších 8 členských štátov³⁴ využilo v roku 2013 núdzové opatrenia v rámci EFU v celkovej výške 36,34 milióna EUR³⁵, ktoré boli určené na rýchlu reakciu na dôsledky krízy v Sýrii.

V roku 2013 dostalo Grécko 82,7 milióna EUR³⁶ z EFU, RF a EBF. Revidovaný akčný plán Grécka týkajúci sa reformy v oblasti migrácie a azylu, predložený v januári 2013³⁷, je súčasným referenčným bodom na úrovni EÚ na riešenie naliehavých migračných tlakov a systémových nedostatkov.³⁸ Grécko preukázalo politickú vôľu zlepšiť svoj azylový systém a migračnú politiku. Dosiahla sa dohoda o zvýšení otvorených ubytovacích kapacít pre žiadateľov o azyl a zraniteľné osoby. Prístup k azylovému konaniu sa zlepšil vytvorením nových regionálnych kancelárií pre azyl. Záchytné stredisko vo Fylakio Evros a monitorovacie strediská na severných egejských ostrovoch (Lesbos, Chios a Samos) dnes už fungujú. A napokon, šesť záchytných stredísk, nevhodných na prijímanie migrantov za humanitných podmienok, bolo uzatvorených. Hoci Komisia jednoznačne víta tento pokrok, domnieva sa, že je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie, najmä pokiaľ ide o dodržiavanie ľudských práv, poskytovanie nepretržitej služby a vytváranie životných podmienok v zariadeniach určených na zaistenie. Komisia, vrátane pracovnej skupiny pre Grécko, bude pokračovať v spolupráci s gréckymi orgánmi, aby sa umožnilo účinné vykonávanie akčného plánu. Takisto je potrebná nepretržitá podpora a solidarita ostatných členských štátov.

Komisia uskutočnila misie s cieľom prediskutovať s Cyprom potrebu zlepšiť jeho azylový systém, a najmä zvýšiť otvorené ubytovacie kapacity a zlepšiť podmienky prijímania. V tejto súvislosti bude celková suma vyčlenená z prostriedkov EFU na roky 2012 a 2013 vo výške 2,7 milióna EUR investovaná najmä do zlepšenia podmienok prijímania. Uvedené núdzové opatrenia v rámci EFU 2013 využil aj Cyprus.

V dôsledku prudkého nárastu počtu migrantov, ktorí prešli bulharsko-turecké hranice, a osôb žiadajúcich o medzinárodnú ochranu, bulharské orgány požiadali o pomoc, okrem iného aj od EÚ. V októbri 2013 Komisia s podporou EASO a agentúrou Frontex vykonala hodnotenie a určila dve hlavné problematické oblasti: prijímacie a ubytovacie kapacity, resp. schopnosť

³³ Spolu je to 12 mil. EUR, z toho 10 mil. EUR v reakcii na lampeduskú tragédiu.

³⁴ DE, FR, HU, MT, NL, CY, EL a BG.

³⁵ Vrátane 12 miliónov EUR pre Taliansko.

³⁶ V rokoch 2011 až 2013 bola Grécku vyčlenená suma 97,88 milióna EUR pre Fond pre návrat, takmer 130 miliónov EUR pre Fond pre vonkajšie hranice (EBF) a 23,97 milióna EUR pre Európsky fond pre utečencov (EFU). Hoci príspevok ERF na rok 2013 bol obmedzený na 3,2 milióna EUR, prostriedky vyčlenené pre Grécko v rámci Fondu pre návrat a Fondu pre vonkajšie hranice na rok 2013 boli 35,5 milióna EUR, resp. 44 miliónov EUR.

³⁷ Zhrnutie revidovaného gréckeho akčného plánu riadenia azylu a migrácie (december 2012)
http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/libe/dv/p4_exec_summary/p4_exec_summary_en.pdf

³⁸ Zahŕňa: vytvorenie skríningového postupu na hraniciach v súlade s právnymi predpismi EÚ, reformu azylového konania zriadením novej azylovej služby a nezávislého správneho odvolacieho orgánu, riešenie nevyriešených súdnych prípadov počas prechodného obdobia, zvýšenie prijímacích kapacít pre žiadateľov o azyl a zavedenie účinného systému návratu. Komisia iniciovala postup na stanovenie priorit pri vykonávaní revidovaného akčného plánu Grécka, pričom kladie dôraz okrem iného na opatrenia zamerané na riešenie hlavných problémov, ktoré tvoria základ odsudzujúceho rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade MSS, ako aj otázky vznesené v rámci prebiehajúcich konaní vo veci porušenia predpisov. Komisia v spolupráci s EASO a ďalšími zainteresovanými stranami nepretržite poskytovala pomoc Grécku pri zlepšovaní jeho azylového systému vrátane cieleného financovania a zriadenia podporných azylových tímov EASO.

spracovať zvýšený počet žiadostí. Na riešenie týchto nedostatkov EASO a bulharské orgány podpísali operačný plán, ktorý prebieha do septembra 2014. Bulharsku pomáhali tímy expertov vyslaných z iných členských štátov a krajina dostala 5,65 milióna EUR v rámci núdzového balíka EFU na rozšírenie a zvýšenie svojich ubytovacích kapacít. Suma 2,4 milióna EUR bola schválená v rámci EBF na pomoc hraničnej polícii, aby mohla zistiť a zaregistrovať nové príchody, zlepšiť ubytovacie kapacity, zmierniť náklady na internú dopravu migrantov, zachovať hraničné kontroly a dozeráť na technické zariadenia.

3.2.3. *Premiestňovanie v rámci EÚ*

Prvé výročné fórum o relokácii, ktoré sa konalo 25. septembra 2013³⁹, bolo príležitosťou pre členské štáty, aby prediskutovali s Komisiou svoje relokačné potreby a zámery budúcej relokačnej činnosti. Oznámenie o činnosti Osobitnej skupiny pre Stredozemie (OSS) tiež poukazuje na význam premiestňovania ako kľúčového nástroja pre dobrovoľnú solidaritu.

3.3. **Regionálne programy ochrany a presídľovanie**

Zaradenie medzinárodnej ochrany a vonkajšieho rozmeru azylu ako osobitnej tematickej priority do revidovaného GPMM v roku 2012 umožnilo riešiť tieto otázky systematickejším a strategickejším spôsobom prostredníctvom dialógov a operačnej spolupráce. Príkladom je vytvorenie vnútroštátneho azylového systému, ktorý je jedným z hlavných záväzkov prijatých Marokom v rámci akčného plánu európskej susedskej politiky EÚ – Maroko a partnerstva v oblasti mobility, ktoré boli podpísané v júni 2013.

Migrácia v dôsledku konfliktu v Sýrii zostáva naďalej dôležitou výzvou pre azylové systémy niektorých členských štátov (Bulharsko, Grécko, Cyprus), pričom ďalšie sú svedkami nárastu počtu žiadostí o azyl.

Regionálne programy ochrany (RPO) a presídľovanie sú kľúčovými nástrojmi na posilnenie solidarity s krajinami mimo EÚ a na pomoc utečencom a iným osobám, ktoré potrebujú ochranu. Presídľovanie utečencov je aktom solidarity členských štátov EÚ voči tretím krajinám, na ktorých územie sa uchýlil veľký počet utečencov. Cieľom Komisie je zabezpečiť, aby každoročne bolo presídlených viac utečencov do väčšieho počtu členských štátov, pričom sa bude rešpektovať dobrovoľný charakter presídľovania. Pri dosiahnutí dohody o spoločnom programe EÚ pre presídľovanie⁴⁰ sa členské štáty po prvýkrát dohodli na spoločných prioritách EÚ pre presídľovanie na rok 2013⁴¹. Týmto je vyslaný silný politický signál jednoty a solidarity a vyjadrený význam, ktorý EÚ a členské štáty pripisujú orientácii úsilia Únie v oblasti presídľovania na dlhotrvajúce situácie, ktoré si vyžadujú osobitnú pozornosť.

V roku 2014 Komisia pripraví spustenie regionálneho programu (rozvoja) a ochrany na Blízkom východe. Vysoký komisár OSN pre utečencov (UNHCR) vyzval na vytvorenie približne 12 000 miest na presídlenie a humanitárne prijatie osôb zo Sýrie v roku 2013 a približne 30 000 do konca roku 2014. Komisia podporila túto výzvu a viaceré členské štáty⁴² odpovedali ponukou na viac než 13 100 miest.

³⁹ S vedomím, že členské štáty boli prevažne proti návrhu Komisie uvedenom v oznámení o posilnenej solidarite v rámci EÚ v oblasti azylu [KOM(2011) 835], pokiaľ ide o dobrovoľný trvalý systém premiestňovania, Komisia zorganizovala fórum o relokácii s cieľom prediskutovať relokačné potreby, kapacity a súvisiace politické otázky.

⁴⁰ Rozhodnutie 281/2012/EÚ z 29. marca 2012. <http://www.resettlement.eu>.

⁴¹ V rámci tohto programu účastnícke členské štáty prisľúbili presídliť 3 962 utečencov v priebehu roku 2013. Ide o zvýšenie v porovnaní s rokom 2012, kedy sa zaviazali presídliť 3 083 utečencov.

⁴² AT, BE, FI, FR, DE, HU, IE, LU, NL, ES, SE.

Rámec politiky EÚ v oblasti migrácie a rozvoja⁴³ bol takisto revidovaný v roku 2013 a podniknú sa kroky, aby sa do programu rozvoja a migrácie v plnej miere začlenila nútená migrácia a aby sa zabezpečilo, že utečenci a ďalší nútení migranti budú zahrnutí do dlhodobého rozvojového plánovania s cieľom predísť budúcim prípadom vysídľovania a posilniť úsilie o nájdenie dlhodobých riešení.

3.4. Maloletí bez sprievodu

Maloletí bez sprievodu sú zraniteľnou skupinou, ktorej sa aj v roku 2013 venovala veľká pozornosť, a to rovnako tým, ktorí žiadajú o azyl, ako aj tým, ktorí oň nežiadajú. V septembri 2013 Európsky parlament prijal uznesenie o situácii detí bez sprievodu v EÚ, pričom vyzval Komisiu a členské štáty, aby zvýšili úsilie o ochranu tejto zraniteľnej skupiny. Úrad EASO pokračoval v práci zameranej na určovanie veku⁴⁴, pátranie po rodinných príslušníkoch a na krajiny pôvodu.

3.5. Zamedzenie obchodovaniu s ľuďmi a boj proti pašovaniu ľudí

V apríli 2013 Komisia uverejnila prvú štatistickú správu o obchodovaní s ľuďmi na úrovni EÚ⁴⁵. Zistených alebo predpokladaných obetí obchodovania s ľuďmi počas obdobia rokov 2008 – 2010 bolo celkom 23 632, pričom 80 % týchto obetí tvorili ženy a dievčatá, 20 % muži a chlapci. Väčšina z nich sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi na účely sexuálneho vykorisťovania (62 %), po ktorom nasledovala nútená práca (25 %) a iné formy obchodovania s ľuďmi vrátane odberu orgánov, zapájania do trestnej činnosti alebo predaja detí (14 %).

Lehota na transpozíciu smernice 2011/36/EÚ⁴⁶ o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania sa skončila v apríli 2013. Zatiaľ čo 21 členských štátov oznámilo úplnú transpozíciu, Komisia rieši porušenie predpisov voči tým, ktoré tak neurobili.

Oznámenie o činnosti OSS venuje jednu kapitolu boju proti obchodovaniu s ľuďmi a prevádzachtvu, v ktorej sa načrtávajú konkrétne opatrenia, ktoré sa majú vykonať, a zdôrazňuje potrebu zosúladiť účinný boj proti prevádzachtvu s potrebou predchádzať kriminalizácii humanitárnej pomoci.

4. POKROK PRI RIEŠENÍ MIGRAČNÝCH TLAKOV

4.1. Pokračovanie jednotného prístupu zameraného na zníženie nelegálnej migrácie

V súlade so strategickými prioritami uvedenými v 3. polročnej aktualizácii⁴⁷ akčného plánu „Činnosť EÚ zameraná na migračné tlaky – strategická reakcia“⁴⁸ v roku 2013 sa dostavili viaceré výsledky. Boli podpísané nové dohody o readmisii (Arménsko, Kapverdy a Turecko) a pokračovala práca na zabezpečení úplného vykonávania existujúcich dohôd. Dňom

⁴³ Oznámenie Komisie o maximalizácii vplyvu migrácie na rozvoj, COM(2013) 292 z 21.5.2013.

⁴⁴ <http://easo.europa.eu/wp-content/uploads/EASO-Age-assessment-practice-in-Europe.pdf>.

⁴⁵ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-is-new/news/news/2013/docs/20130415_thb_stats_report_en.pdf.

⁴⁶ Ú. v. EÚ L 101, 15.4.2011, s.1. Smernicu neuplatňuje Dánsko.

⁴⁷ Dok. 16344/13, schválený zmiešaným výborom Strategického výboru pre prisťahovalectvo, hranice a azyl (SCIFA) 21. novembra 2013.

⁴⁸ Akčný plán „Činnosť EÚ zameraná na migračné tlaky – strategická reakcia“ zahŕňa sedem strategických prioritných oblastí: I) Posilnenie spolupráce s tretími krajinami tranzitu a pôvodu v oblasti riadenia migrácie; II) Posilnené riadenie hraníc na vonkajších hraniciach; III) Predchádzanie nelegálnemu prisťahovalectvu cez grécko-turecké hranice; IV) Lepšie riešenie zneužívania legálnych spôsobov migrácie; V) Zabezpečenie a ochrana voľného pohybu prevenciou zneužívania štátnymi príslušníkmi tretích krajín; VI) Zlepšenie riadenia migrácie vrátane spolupráce v postupoch pri návrate; VII) Predchádzanie nelegálnemu prisťahovalectvu z krajín južného Stredozemia a cez ne.

1. januára 2014 nadobudla platnosť readmisná dohoda s Arménskom, rokovania o readmisii sa ukončili s Azerbajdžanom a vo februári 2014 sa začali s Bieloruskom. Boli podniknuté kroky na predchádzanie nelegálnej migrácii cez grécko-turecké hranice, a to aj vďaka aktívnej účasti Frontexu, ktorý pokračoval v práci v oblasti boja proti nelegálnej migrácii a jej prevencii, s osobitným dôrazom na západný Balkán a východnú Európu. Vykonal sa viacero opatrení s cieľom zhromažďovať, analyzovať a vymieňať si údaje o podvodoch, a na účely výmeny spravodajských informácií a osvedčených postupov prevencie medzi členskými štátmi.

4.2. Politika návratu

Oznámenie o politike EÚ v oblasti návratu⁴⁹ bolo prijaté v marci 2014; obsahuje správu o vývoji politiky EÚ v oblasti návratu v posledných rokoch, analýzu jej dosahu na budúcnosť, a uvádza perspektívne námety.

Výrazný pokrok sa dosiahol v roku 2013 v hodnotení a presadzovaní správneho a harmonizovaného uplatňovania smernice o návrate⁵⁰, ktorá podporuje operačnú spoluprácu a poskytuje právny rámec pre realizáciu opatrení týkajúcich sa návratu v celej EÚ. Významný počet členských štátov začal alebo dokončil zmeny svojich vnútroštátnych právnych predpisov s cieľom odstrániť zistené nedostatky.

Dobrovoľný odchod zostáva uprednostňovanou možnosťou pri zabezpečení návratov, hoci v niektorých prípadoch môžu byť nevyhnutné aj nútené návraty. Členské štáty v čoraz väčšej miere využívajú spoločné operácie návratu (Joint return operations – JROs), ktoré koordinuje a financuje Frontex. Frontex navyše poskytoval aj odbornú prípravu pre úradníkov pracujúcich v oblasti návratu, ktorá sa zameriavala na ochranu základných práv a dôstojnosti navrátilcov počas operácií nútených návratov.

Členské štáty sú motivované, aby predkladali ambiciózne nadväzujúce opatrenia k návrhom Komisie uvedeným v oznámení o návrate. Dôraz sa kladie na prijatie dokumentu „Príručka pre návrat“ obsahujúceho usmernenia, osvedčené postupy a odporúčania pre orgány vykonávajúce služby súvisiace s návratom, ďalej na posilnenú výmenu informácií medzi vnútroštátnymi monitorovacími orgánmi, s cieľom podporovať harmonizovanejšie vykonávanie monitorovania, ako aj na využitie Európskej migračnej siete ako platformy na uľahčenie spolupráce, najmä pokiaľ ide o dobrovoľný odchod.

4.3. Smernica o sankciách voči zamestnávateľom

V roku 2013 pokračovali práce na posúdení implementácie smernice o sankciách pre zamestnávateľov⁵¹. Prvá správa Komisie o uplatňovaní smernice⁵² dospela k záveru, že všetky členské štáty viazané smernicou⁵³ zakazujú zamestnávanie nelegálnych migrantov a trestajú ich zamestnávateľov finančnými a trestnými sankciami. Viaceré členské štáty prijali prísnejšie sankcie, napríklad formou zvýšenia sumy pokút alebo miery závažnosti trestných sankcií, pričom úroveň sankcií sa výrazne líši.

Nie všetky členské štáty majú dosiaľ zavedené ochranné prvky v prospech neregulárnych migrantov uspokojivým spôsobom; vzniká preto priestor na zlepšenie, najmä pokiaľ ide o právo podať žalobu proti zamestnávateľovi, chýbajú účinné mechanizmy pre takýto postup a systematické a objektívne informácie o právach.

⁴⁹ COM(2014) 199 z 28.3.2014.

⁵⁰ Smernica 2008/115/ES, (Ú. v. EÚ L 348, 24.12.2008, s. 98).

⁵¹ Smernica 2009/52/ES (Ú. v. EÚ L 168, 30.6.2009, s. 24).

⁵² COM(2014) 286 z 22.5.2014.

⁵³ Neuplatňuje DK, IE a UK. Chorvátsko sa zatiaľ neposudzovalo.

Inšpekcie sú základom na presadzovanie zákazu nelegálneho zamestnávania a na informovanie nelegálnych migrantov o ich právach. Dosiaľ predložené správy z inšpekcií často nie sú úplné ani ľahko porovnateľné, čím je sťažené zmysluplné zhrnutie inšpekcií a ich výsledkov za celú EÚ. Zhromaždené informácie však naznačujú, že existujú veľké rozdiely medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o úsilie vynaložené na presadzovanie práva.

Členské štáty sú povinné podávať správy o inšpekciách každý rok do 1. júla a Komisia bude aj naďalej monitorovať opatrenia prijaté na zabezpečenie toho, aby sa v celej EÚ uplatňovali účinné, primerané a odrádzajúce sankcie a aby boli zavedené mechanizmy na uľahčenie presadzovania práv neregulárnych migrantov. Účinné presadzovanie smernice predstavuje stimul pre zamestnávateľov, aby prijímali štátnych príslušníkov tretích krajín zákonnými cestami, čo je v prospech migrantov, zamestnávateľov aj členských štátov.

5. NAJNOVŠÍ VÝVOJ V OBLASTI RIADENIA HRANÍC

5.1. Vonkajšie hranice EÚ

5.1.1. Aktualizácia opatrení Frontexu

Keďže migračný tlak na vonkajších hraniciach EÚ zostával v priebehu roku 2013 naďalej vysoký, Frontex pokračoval v podpore a koordinácii operatívnej reakcie členských štátov, najmä prostredníctvom spoločných operácií na najviac postihnutých pozemných hraniciach, ako aj pozdĺž hlavných námorných migračných trás, vždy s osobitným dôrazom na podporu osvedčených postupov riadenia hraníc a plné dodržiavanie základných práv. Zatiaľ čo hlavným cieľom spoločných námorných operácií koordinovaných Frontexom je zabrániť nelegálnemu vstupu cez vonkajšie hranice, tieto operácie sa zameriavali aj na včasné odhalenie migrantov v núdzi a prispeli k záchrane ich životov. V apríli 2013 Komisia predložila návrh⁵⁴ nariadenia, ktorým sa stanovujú pravidlá pre námorné operácie koordinované Frontexom. Rokovania medzi Radou a Európskym parlamentom boli ukončené a nariadenie nadobudne účinnosť v krátkom čase.

5.1.2. Európsky systém hraničného dozoru (EUROSUR)

Nariadenie, ktorým sa zriaďuje Európsky systém hraničného dozoru⁵⁵ nadobudlo účinnosť 2. decembra 2013⁵⁶, čím sa EUROSUR stal funkčným pre 19 schengenských členských štátov na južných a východných vonkajších hraniciach. Zvyšných 11 krajín schengenského priestoru pristúpi k systému EUROSUR 1. decembra 2014⁵⁷.

EUROSUR je viacúčelový systém určený na odhaľovanie a prevenciu cezhraničnej trestnej činnosti, ako je napríklad obchodovanie s drogami, ako aj na to, aby prispieval k záchrane životov migrantov na vonkajších hraniciach schengenského priestoru. Poskytuje spoločný mechanizmus na výmenu informácií v takmer reálnom čase a na spoluprácu medzi agentúrami v oblasti hraničného dozoru. Všetky vnútroštátne orgány zodpovedné za hraničný dozor sú povinné koordinovať svoju činnosť prostredníctvom národných koordinačných centier navzájom medzi sebou, ako aj s inými členskými štátmi a Frontexom. Nariadenie o systéme EUROSUR vyžaduje od členských štátov a Frontexu, aby postupovali v plnom

⁵⁴ COM(2013) 197 z 12.4.2013. Má nahradiť rozhodnutie Rady 2010/252/EÚ, ktoré Súdny dvor EÚ zrušil v septembri 2012.

⁵⁵ Nariadenie (EÚ) č. 1052/2013 (Ú. v. EÚ L, 6.11.2013, s. 11).

⁵⁶ Po formálnom prijatí v októbri 2013.

⁵⁷ Infografika EUROSUR:

http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/docs/infographics/euros/euros_en.pdf.

súlade so základnými právami, najmä so zásadou zákazu vrátenia alebo vyhostenia a zásadou ochrany osobných údajov.

Tento nový nástroj je takisto základným kameňom reakcie EÚ na katastrofu pri Lampeduse, umožňujúci monitorovanie námorných hraníc a lepšiu identifikáciu lodí migrantov v núdzi. Ešte vyšší úžitok by sa mal dosiahnuť najlepším využitím iných existujúcich systémov, napríklad tých, ktoré vypracovala Európska námorná bezpečnostná agentúra (EMSA).⁵⁸

5.2. Správa schengenského priestoru

5.2.1. Polročné správy o schengenskom priestore

V poradi 4. polročná správa bola prijatá 28. novembra 2013⁵⁹ a uvádzala informácie o celkovom obraze (vonkajšie hranice, sekundárne migračné toky, schengenský hodnotiaci mechanizmus, EUROSUR a pravidlá operácií Frontexu na námorných hraniciach), o uplatňovaní schengenského *acquis* (ide okrem iného o prípady obnovení kontroly na vnútorných hraniciach a prebiehajúce konania vo veci porušenia predpisov), ako aj o súvisiacich otázkach, ako je napríklad využívanie Schengenského informačného systému, vízového informačného systému, vízovej politiky a readmisných dohôd.

5.2.2. Nový schengenský hodnotiaci mechanizmus/správa schengenského priestoru

Po dlhých a zložitých rokovaní bolo 7. októbra 2013 prijaté nariadenie, ktorým sa vytvára hodnotiaci a monitorovací mechanizmus na overenie uplatňovania schengenského *acquis*^{60 61}. Nový mechanizmus umožní monitorovanie situácie, poskytovanie pomoci a nápravu nedostatkov s cieľom zachovať vzájomnú dôveru v rámci schengenského priestoru. Nariadenie č. 1051/2013⁶² stanovuje spoločné pravidlá pri dočasnom obnovení kontroly na vnútorných hraniciach za mimoriadnych okolností, keď schengenský hodnotiaci mechanizmus zistil pretrvávajúce vážne nedostatky na vonkajších hraniciach.

5.2.3. Technické zmeny Kódexu schengenských hraníc

Dlho očakávané nariadenie (EÚ) č. 610/2013, ktorým sa mení najmä Kódex schengenských hraníc, nadobudlo účinnosť 19. júla 2013⁶³. Nariadenie zvyšuje jednoznačnosť, zužuje priestor pre rozdielne interpretácie Kódexu schengenských hraníc a reaguje na praktické problémy, ktoré vznikli od nadobudnutia účinnosti kódexu. Takisto zavádza jasné a harmonizované vymedzenie metódy výpočtu krátkodobého pobytu pre štátnych príslušníkov tretích krajín v rámci schengenského priestoru, ako aj nový právny rámec pre dvojstranné dohody, ktorými sa zriaďujú spoločné hraničné priechody na vonkajších hraniciach.

5.2.4. Zavedenie inteligentnejších hraníc

Zjednodušenie prechodu hraníc pre štátnych príslušníkov tretích krajín do EÚ je ďalším spôsobom, ako možno EÚ urobiť atraktívnejšou cieľovou destináciou. Komisia vo februári 2013 prijala „balík predpisov o inteligentnej hraničnej kontrole“, ktorý zahŕňa návrhy na

⁵⁸ <http://www.emsa.europa.eu/>.

⁵⁹ COM(2013) 832 final z 28.11.2013.

⁶⁰ Nariadenie Rady (EÚ) č. 1053/2013 zo 7. októbra 2013, ktorým sa vytvára hodnotiaci a monitorovací mechanizmus na overenie uplatňovania schengenského *acquis* a ktorým sa zrušuje rozhodnutie výkonného výboru zo 16. septembra 1998, ktorým bol zriadený Stály výbor pre hodnotenie a vykonávanie Schengenu (Ú. v. EÚ L 295, 6.11.2013, s. 27).

⁶¹ Uplatňuje sa do 27.11.2014. Komisia v súčasnosti pripravuje postup na hladké uplatňovanie nového hodnotiaceho mechanizmu.

⁶² Nariadenie (EÚ) č. 1051/2013, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 562/2006, (Ú. v. EÚ L 295, 6.11.2013, s. 1).

⁶³ Ú. v. EÚ L 182, 29.6.2013, s. 1.

„systém vstup/výstup“⁶⁴, „program registrovaných cestujúcich“⁶⁵ a následné zmeny Kódexu schengenských hraníc, aby sa urýchlili, uľahčili a posilnili hraničné kontroly pre cudzincov, ktorí cestujú do EÚ. Prvá diskusia v Rade o návrhoch bola ukončená začiatkom roku 2014. Európsky parlament takisto vyjadril svoj predbežný názor. Komisia navrhla vypracovať štúdiu (začala sa v marci 2014), ktorá bude ďalej analyzovať niektoré základné technické prvky návrhov. Pilotný program – ktorý má byť zverený agentúre eu-LISA – bude testovať v roku 2015 podrobný rozvrh technickej štruktúry a príslušné prevádzkové procesy.

5.3. Vízová politika

V roku 2013 došlo k dohode medzi spoluzákonomdarcami o revidovanom novom mechanizme reciprocity a mechanizme pozastavenia zrušenia vízovej povinnosti, zahrnutých do návrhu Komisie⁶⁶, ktorým sa mení nariadenie Rady (ES) č. 539/2001⁶⁷, čo umožnilo nadobudnutie jeho účinnosti v januári 2014.

Začiatkom roku 2014 bola takisto dosiahnutá dohoda medzi spoluzákonomdarcami o návrhu Komisie na zmenu zoznamov víz v nariadení Rady (ES) č. 539/2001. Tento pozmeňujúci návrh, ktorým sa 16 malých karibských a tichomorských ostrovných štátov, ako aj Spojené arabské emiráty, Peru a Kolumbia, presúvajú do bezvízového zoznamu, by mal nadobudnúť účinnosť v júni 2014. Návrh Komisie, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 539/2001 vzhľadom na presun Moldavskej republiky do bezvízového zoznamu⁶⁸, bol schválený spoluzákonomdarcami začiatkom apríla 2014 a nadobudne účinnosť koncom toho istého mesiaca.

Revidované dohody o zjednodušení udeľovania víz (visa facilitation agreement – VFA) s Ukrajinou a Moldavskou republikou nadobudli platnosť v júli 2013. Dohody o zjednodušení udeľovania víz s Arménskom a Kapverdmi boli uzavreté a dohoda s Arménskom nadobudla platnosť 1. januára 2014. V novembri bola podpísaná dohoda o zjednodušení udeľovania víz s Azerbajdžanom a Rada v decembri prijala smernice na rokovania s Marokom.

Dňa 1. apríla 2014 Komisia prijala správu o vykonávaní vízového kódexu a návrh revízie vízovej politiky EÚ, aby sa zabezpečilo, že vízová politika EÚ bude prispievať k podpore hospodárskeho rastu a kultúrnej výmeny uľahčením cestovania legitímnych cestujúcich, ako sú podnikatelia, turisti, študenti a mladí ľudia, a zároveň bude naďalej zabezpečovať vysokú úroveň bezpečnosti pre EÚ⁶⁹.

Zavádzanie vízového informačného systému pokračovalo v roku 2013 zahrnutím ďalších ôsmich regiónov⁷⁰.

⁶⁴ COM(2013) 95 z 28.2.2013.

⁶⁵ COM(2013) 97 z 28.2.2013.

⁶⁶ COM(2011) 290 z 24.5.2011.

⁶⁷ Nariadenie Rady (ES) č. 539/2001 z 15. marca 2001 uvádzajúce zoznam tretích krajín, ktorých štátni príslušníci musia mať víza pri prekračovaní vonkajších hraníc členských štátov a krajín, ktorých štátni príslušníci sú oslobodení od tejto povinnosti. Ú. v. ES L 81, 21.3.2001, s. 1.

⁶⁸ COM(2013) 853 z 27.11.2013.

⁶⁹ COM(2014) 165 a COM(2014) 164 z 1.4.2014.

⁷⁰ Týmito regiónmi sú západná Afrika, stredná Afrika, východná Afrika, južná Afrika, Južná Amerika, Stredná Ázia, juhovýchodná Ázia a okupované palestínske územia.

6. ROZŠÍRENIE TRÁS LEGÁLNEJ MIGRÁCIE DO EURÓPY

6.1. Práca na nových pravidlách EÚ pre legálnu migráciu

Rok 2013 bol rokom intenzívnych rokovaní o právnych predpisoch EÚ pre legálnu migráciu. Novú smernicu o sezónnom zamestnaní spoluzákonodarcovia odsúhlasili v novembri a prijali vo februári 2014⁷¹. Je to prvá smernica určená najmä pre nízkokvalifikovaných migrantov a cirkulujúcu migráciu, t. j. pre migrantov prichádzajúcich do EÚ na krátke obdobia a vracajúcich sa do tretej krajiny po skončení platnosti zmluvy. Po jej transpozícii do vnútroštátnych právnych predpisov, ktorá sa má vykonať do 30. septembra 2016, budú mať sezónni pracovníci nárok na rovnaké zaobchádzanie ako štátni príslušníci hostiteľského členského štátu, pokiaľ ide o podmienky zamestnania a pracovné podmienky, a členské štáty budú overovať, či títo pracovníci majú prístup k primeranému ubytovaniu. Viac kontrol zníži aj riziko neregulárneho zamestnávania a vykorisťovania zraniteľných skupín.

Intenzívne rokovania o návrhu smernice o zamestnancov presunutých⁷² v rámci organizácie viedli k politickej dohode začiatkom roku 2014. Očakáva sa, že nová smernica prinesie hospodársky rast tým, že na jednej strane prinesie pridanú hodnotu k existujúcim dohodám EÚ o voľnom obchode, a na druhej strane pomôže prilákať nové investície do EÚ. Dohoda zahŕňa aj funkčný systém mobility v rámci EÚ – čo je osobitne dôležité pre túto kategóriu odborníkov – a primerané práva a pracovné podmienky pre zamestnancov presunutých v rámci organizácie.

Nový návrh⁷³ na prepracovanie smernice o pravidlách určujúcich podmienky vstupu a pobytu a o právach týkajúcich sa výskumných pracovníkov, študentov, štážistov, žiakov, dobrovoľníkov a aupairov, ktorý predložila Komisia v marci 2013, bol predmetom rozsiahlej diskusie s Radou a Európskym parlamentom. V porovnaní s existujúcimi návrh obsahuje jasnejšie pravidlá, podmienky prijatia a procesné záruky, väčší súlad s programami mobility EÚ, a poskytuje študentom viac príležitostí nájsť si prácu počas a po skončení štúdia. Cieľom návrhu je takisto poskytnúť lepšiu ochranu a riešenie niektorých práv na rovnaké zaobchádzanie, ako majú štátni príslušníci danej krajiny.

6.2. Lepšie vykonávanie existujúcich právnych predpisov

Komisia vypracovala svoju prvú správu⁷⁴ o tom, ako členské štáty uplatňujú smernicu EÚ o modrej karte⁷⁵. Všetky zúčastnené členské štáty už transponovali smernicu a môžu vydávať modré karty pre vysokokvalifikovaných žiadateľov, ktorí sú štátnymi príslušníkmi tretích krajín.

Prvé dostupné štatistické údaje⁷⁶ predložené v roku 2013 ukazujú, že v roku 2012 bolo vydaných 3 664 modrých kariet, z toho 2 584 v Nemecku. Obnovených bolo 146 kariet a 1 bola stiahnutá. Spolu s držiteľmi modrej karty bolo prijatých 1 107 rodinných príslušníkov a obnovilo sa 108 pobytových preukazov pre rodinných príslušníkov. Na základe súčasne dostupných údajov ešte nie je možné vyvodiť konečné závery o účinnosti systému, pokiaľ ide o prilákanie vysokokvalifikovaných štátnych príslušníkov tretích krajín do EÚ. Je však zjavné, že koexistencia vnútroštátnych systémov pre vysokokvalifikovaných pracovníkov,

⁷¹ Smernica 2014/36/EÚ z 26. februára 2014 (Ú. v. EÚ L 94, 28.3.2014, s. 375 – 390).

⁷² KOM(2010) 378. Pozri [Legislatívne observatórium EP: Medziinštitucionálne odkazové číslo 2010/0209\(COD\)](#).

⁷³ COM(2013) 151 z 25.3.2013. Existujúce právne predpisy: smernice 2005/71/ES (výskumní pracovníci) a 2004/114/ES (študenti).

⁷⁴ COM(2014) 287 z 22.5.2014.

⁷⁵ Smernica 2009/50/ES (Ú. v. EÚ L 155, 18.6.2009, s. 17). Neuplatňuje ju DK, IE a UK.

⁷⁶ Údaje za rok 2012, týkajúce sa 22 členských štátov.

chýbajúce informácie a nedostatočná komunikácia o modrej karte mali vplyv na nízky počet modrých kariet vydaných v niektorých krajinách.

Komisia pokračuje v hodnotení uplatňovania smernice členskými štátmi, a ak to bude potrebné, začne konania vo veci porušenia predpisov v potenciálnych prípadoch nesúladu.

V nadväznosti na zelenú knihu z roku 2011 o práve na zlúčenie rodiny⁷⁷ Komisia prijala usmernenia⁷⁸. V tomto oznámení sa poskytuje usmernenie pre členské štáty k lepšiemu uplatňovaniu smernice 2003/86/ES⁷⁹. Oznámenie sa zameriava na objasnenie otázok, ktoré sa vynorili v priebehu verejnej konzultácie, zabezpečuje transparentné a jasné chápanie pravidiel týkajúcich sa zlúčenia rodiny na úrovni EÚ a prispieva k ich jednotnému uplatňovaniu.

V roku 2013 sa začal uplatňovať rozšírený rozsah pôsobnosti smernice o osobách s dlhodobým pobytom⁸⁰ na osoby pod medzinárodnou ochranou, koncom roku 2013 však nebola úplne dokončená transpozícia v 10 členských štátoch. Na základe prijatých sťažností Komisia viedla aj konanie voči viacerým členským štátom, čo vyústilo do zmien vnútroštátnych právnych predpisov s cieľom zabezpečiť riadne uplatňovanie. Úsilie sa venovalo aj určeniu prioritných oblastí, ktoré si vyžadujú dôkladnejšie monitorovanie, napríklad v oblasti rovnakého zaobchádzania s osobami s dlhodobým pobytom a ich práv na voľný pohyb v rámci EÚ. Komisia bude aj naďalej zabezpečovať, aby práva migrantov boli zaručené a aby sa plne rešpektovali ustanovenia a duch smernice.

V decembri sa stala uplatniteľnou nová smernica o jednotnom postupe vybavovania žiadostí o jednotné povolenie na pobyt a o rovnakých právach pracovníkov z tretích krajín⁸¹. Do konca roku 2013 oznámilo úplnú transpozíciu iba 8 členských štátov. Voči ostatným členským štátom sa začalo konanie vo veci porušenia predpisov. Ak sa táto smernica bude uplatňovať v plnom rozsahu, pomôže v boji proti sociálnemu dumpingu a vykorisťovaniu pracovníkov z tretích krajín v EÚ. Zabezpečí, aby pracovníci, na ktorých sa vzťahuje smernica, vrátane tých, ktorí pracujú na základe vnútroštátnych povolení, mali právo na rovnaké zaobchádzanie ako vlastní štátni príslušníci, pokiaľ ide také o dôležité aspekty, ako sú pracovné podmienky, prístup k tovaru a službám a prístup k sociálnemu zabezpečeniu.

6.3. Migrácia ako nástroj rastu

EÚ už dávnejšie čelí veľkým výzvam, ktoré súvisia s nedostatočným rastom a prehľbovaním nedostatku pracovných síl v niektorých oblastiach, nedostatkom potrebných kvalifikácií a vplyvom starnutia obyvateľstva na produktivitu a konkurencieschopnosť. Niekoľko iniciatív v roku 2013 bolo zameraných na prínos prisťahovalcov k hospodárskemu rastu a vyplynuli z nich dôkazy potvrdzujúce prospešnosť dobre riadenej migrácie⁸² a mobility súvisiacej s obchodom.

⁷⁷ KOM(2011) 735 v konečnom znení.

⁷⁸ COM(2014) 210 z 3.4.2014

⁷⁹ Ú. v. EÚ L 251, 3.10.2003, s.12.

⁸⁰ Smernica 2003/109/ES, zmenená smernicou 2011/51/EÚ (Ú. v. EÚ L 16, 23.1.2004, s. 44, Ú. v. EÚ L 132, 19.5.2011),

⁸¹ Smernica 2011/98/EÚ (Ú. v. EÚ L 343, 23.12.2011, s. 1). Neuplatňuje ju DK, IE a UK.

⁸² Bol to okrem iného seminár zorganizovaný Centrom pre európske politické štúdie na tému *Nepomer a nedostatok kvalifikácií v Európe: Potreba zvýšenej pracovnej mobility?* (28. februára 2013), publikácia Centra pre európske politické štúdie s názvom *Social Benefits and Migration – A contested relationship and policy challenge in the EU* (Sociálne výhody a migrácia – sporný vzťah a politická výzva v EÚ) – <http://www.ceps.eu/book/social-benefits-and-migration-contested-relationship-and-policy-challenge-eu> a dva spoločné projekty OECD a EÚ: „Prispôbiť ekonomickú migráciu potrebám

V akčnom pláne pre podnikanie 2020⁸³, v ktorom sa určujú opatrenia na uvoľnenie podnikateľského potenciálu Európy, odstránenie prekážok a zásadné zmeny v podnikateľskej kultúre, sa uznáva, že migranti predstavujú významný zdroj potenciálnych podnikateľov v Európe.

6.4. Lepšie znalosti na podporu integráciu migrantov

V súvislosti so svetovou hospodárskou krízou sú štátni príslušníci tretích krajín stále výrazne postihovaní ťažkosťami v prístupe na trh práce, horšími výsledkami vo vzdelávaní či rizikom chudoby a sociálneho vylúčenia. Ukazovatele EÚ, pokiaľ ide o integráciu prisťahovalcov, ukazujú za rok 2013 zhoršenie situácie v porovnaní s občanmi EÚ. Napríklad v roku 2013 bolo nezamestnaných 22 % štátnych príslušníkov tretích krajín v porovnaní s mierou EÚ na úrovni 11 % (v roku 2012 bola miera 21,3 % v porovnaní s 10,6 % za EÚ). Štyri členské štáty (AT, BE, DK a SE) dostali odporúčania pre svoju krajinu, týkajúce sa integrácie štátnych príslušníkov tretích krajín na ich trhu práce v rámci európskeho semestra 2013⁸⁴. Pokiaľ ide o chudobu a sociálne vylúčenie, dostupné údaje z roku 2012⁸⁵ ukazujú, že 44,3 % štátnych príslušníkov tretích krajín bolo vystavených riziku chudoby a vylúčenia v porovnaní s 24,8 % v EÚ.

Existujúce ukazovatele EÚ ako dôkazový základ pre informácie o integračných politikách, spolu s analýzou a návrhmi na zlepšenie, boli predmetom záverečnej správy k pilotnému projektu EÚ zameranému na ukazovatele integrácie prisťahovalcov, ktorý Komisia koordinovala a realizovala za aktívnej účasti členských štátov, občianskej spoločnosti a vedeckej obce. Správa⁸⁶ a ukazovatele spolu s nedávno uverejnenými európskymi modelmi pre integráciu migrantov⁸⁷ tvoria stálu súčasť výmeny názorov na rozvoj integračnej politiky EÚ, najmä prostredníctvom siete národných kontaktných miest pre integráciu.

Neustála pozornosť sa venovala aj miestnemu a regionálnemu rozmeru. V júni 2013 Komisia s podporou Výboru regiónov spustila interaktívnu mapu integračných postupov na miestnej a regionálnej úrovni na európskej internetovej stránke venovanej integrácii⁸⁸, ktorá ponúka nástroj na vzájomnú partnerskú výmenu informácií o úspešných iniciatívach. Miestne a regionálne subjekty boli takisto vyzvané, aby sa v rámci úsilia o posilnenie svojho zapojenia do vývoja politik v oblasti integrácie pripojili k Európskemu fóru pre integráciu⁸⁹. Na svojich dvoch výročných schôdzach fórum riešilo otázky týkajúce sa integrácie mladých migrantov a demokratickej účasti migrantov⁹⁰.

trhu práce“, ktorý má byť dokončený do júna 2014, a dvojročný projekt spustený v roku 2013 „*Preskúmanie politiky migrácie za prácou v Európe*“.

⁸³ COM(2013) 795 final z 9.1.2013.

⁸⁴ Odporúčania pre jednotlivé krajiny 2013, http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_en.htm.

⁸⁵ Eurostat, štatistika EÚ o príjmoch a životných podmienkach (EU-SILC).

⁸⁶ Záverečná správa bola uverejnená v auguste na európskej internetovej stránke venovanej integrácii, http://ec.europa.eu/ewsi/en/resources/detail.cfm?ID_ITEMS=37216.

⁸⁷ http://ec.europa.eu/ewsi/en/resources/detail.cfm?ID_ITEMS=40802.

⁸⁸ <http://ec.europa.eu/ewsi/en/lra.cfm>.

⁸⁹ Fórum slúži ako hlavná platforma EÚ pre konzultácie s občianskou spoločnosťou v oblasti integračných politik.

⁹⁰ Správy z týchto dvoch stretnutí sú dostupné na európskej internetovej stránke venovanej integrácii, <http://ec.europa.eu/ewsi/en/policy/legal.cfm>.

7. VZŤAHY S TRETÍMI KRAJINAMI

7.1. Dialóg OSN na vysokej úrovni o medzinárodnej migrácii a mobilitě

Migrácia zostávala v roku 2013 poprednou otázkou v rámci celosvetového programu. Druhý dialóg OSN na vysokej úrovni o medzinárodnej migrácii a rozvoji, usporiadaný Valným zhromaždením OSN 3. – 4. októbra 2013, obnovil a posilnil politický záväzok v oblasti medzinárodnej migrácie a rozvoja. Výsledné vyhlásenie je dôkazom, že medzinárodné spoločenstvo je schopné dosiahnuť politickú dohodu o takýchto otázkach, ako aj o potrebe začlenenia migrácie do rozvojovej agendy po roku 2015, a poskytuje svedectvo o pokroku dosiahnutom v posledných rokoch v tejto oblasti. EÚ zaujala veľmi aktívnu úlohu počas rokovaní o výslednom znení, ktoré odzrkadľuje mnohé z najdôležitejších obáv EÚ⁹¹.

7.2. Posilnenie spolupráce s tretími krajinami

V priebehu roku 2013 EÚ pokračovala v uplatňovaní globálneho prístupu k migrácii a mobilitě a spoločného rámca vonkajšej migračnej a azylovej politiky; zapájala sa aj do politického dialógu a operačnej spolupráce s tretími krajinami a regiónmi. Významný pokrok sa dosiahol, pokiaľ ide o posilnenie politických vzťahov s tretími krajinami a regiónmi, predovšetkým s krajinami južného Stredozemia a krajinami Východného partnerstva; prispelo sa k inštitucionálnym a legislatívnym reformám a k budovaniu kapacít v partnerských krajinách. Dôležitým krokom v tejto súvislosti bolo vytvorenie partnerstiev v oblasti mobility s Azerbajdžanom (december 2013), Maroko (jún 2013) a Tuniskom (marec 2014). V decembri 2013 sa začali diskusie s Jordánskom o vytvorení partnerstva v oblasti mobility.

Dialógy o liberalizácii vízového režimu pokračovali s Ruskom⁹², Ukrajinou, Moldavskom, Gruzínskom a Kosovom⁹³. Komisia vydala správy o pokroku v každom z nich⁹⁴. Akčný plán o liberalizácii vízového režimu bol predložený Gruzínsku vo februári a prvá správa Komisie o pokroku bola uverejnená v novembri 2013⁹⁵. Dialóg o liberalizácii vízového režimu s Tureckom sa začal 16. decembra 2013, súbežne s podpisom dohody o readmisii. Pokiaľ ide o Moldavsko, Komisia vo svojom oznámení dospela k záveru, že Moldavsko splnilo všetky podmienky svojho akčného plánu, a po odsúhlasení návrhu Komisie na zmenu nariadenia o vízach [nariadenie (ES) č. 539/2001] bola Moldavská republika presunutá do bezvízového zoznamu s účinnosťou od 28. apríla 2014. Prostredníctvom týchto dialógov robí EÚ postupné kroky smerom ku konečnému cieľu, ktorým je bezvízový styk na individuálnom základe, pokiaľ sa splnia podmienky dobre riadenej a bezpečnej mobility. Tieto dialógy prispievajú k lepšiemu riadeniu migrácie a azylu v príslušných partnerských krajinách, keďže načrtávajú kritériá, ktoré je potrebné splniť.

⁹¹ Pozícia EÚ pred dialógom na vysokej úrovni, ktorá je vyjadrená v dokumente „Závery Rady a zástupcov vlád členských štátov zasadajúcich v Rade o dialógu OSN na vysokej úrovni v roku 2013 o migrácii a rozvoji a o upevňovaní vzťahu medzi rozvojom a migráciou“ (dokument Rady 12415/13), potvrdzuje kľúčové posolstvá zahrnuté do oznámenia Komisie „Maximalizácia vplyvu migrácie na rozvoj – Prínos EÚ pre dialóg OSN na vysokej úrovni a ďalšie kroky smerom k upevneniu vzťahu medzi rozvojom a migráciou“ [COM(2013) 292].

⁹² Vzhľadom na krízu na Kryme a po vyhlásení Európskej rady zo 6. marca 2014 bola práca v rámci dialógu o vízach s Ruskom pozastavená.

⁹³ Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244 a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

⁹⁴ COM(2013) 923 z 18.12.2013; COM(2013) 809 z 15.11.2013; COM(2013) 807 z 15.11.2013; COM(2013) 66 z 8.2.2013.

⁹⁵ COM(2013) 808 z 15.11.2013.

Návrhy na vytvorenie spoločného programu v oblasti migrácie a mobility a pružnejší rámec pre bilaterálnu spoluprácu, než sú partnerstvá v oblasti mobility, zamerané na prioritné krajiny mimo EÚ, boli predložené Indii a Nigérii.

Spolupráca pokračovala v rámci existujúcich regionálnych a dvojstranných dialógov, najmä v kontexte partnerstva EÚ a Afriky v oblasti migrácie, mobility a zamestnanosti, rabatského procesu a dialógu EÚ – AKT o migrácii a rozvoji na juhu, pražského procesu, pracovnej skupiny Východného partnerstva pre migráciu a azyl na východe, ako aj v rámci dialógu o migrácii EÚ – CELAC. Nové partnerstvo hodvábnych ciest v oblasti migrácie rámci budapeštianskeho procesu na ministerskej konferencii, ktorá sa konala v Istanbule v apríli 2013, si zaslúži osobitnú zmienku. Vytvorenie tohto partnerstva je vyvrcholením geografickej preorientácie budapeštianskeho procesu a poskytuje základ pre významný dialóg a spoluprácu s krajinami pozdĺž tzv. hodvábanej cesty, ktoré sa v minulosti realizovali iba v obmedzenom rozsahu. Toto partnerstvo okrem toho stavia do popredia významné prvky, napríklad jasný záväzok dodržiavať ľudské práva v rámci riadenia migrácie.

V októbri 2013 sa uskutočnilo prvé zasadnutie Dialógu na vysokej úrovni v oblasti migrácie a mobility s Čínou. Dialóg na vysokej úrovni bol zriadený, aby umožnil výmenu politík a osvedčenej praxe a preskúmanie možností na uľahčenie mobility, pričom by sa posilnila spolupráca v boji proti nelegálnej migrácii. Rokovalo sa o možnostiach začať rokovania o otázkach readmisie a zrušení vízovej povinnosti pre držiteľov diplomatických pasov.

V krajinách pôvodu a tranzitu pôsobí rastúci počet skupín organizovaného zločinu, ktorých cieľom je uľahčovať neregulárnu migráciu do EÚ. S cieľom narušiť páchanie tejto činnosti bolo „neregulárne prísťahovalectvo“ označené za jednu z priorít EÚ v oblasti trestnej činnosti v rámci cyklu politík EÚ na boj proti organizovanej a závažnej medzinárodnej trestnej činnosti na roky 2014 – 2017.⁹⁶ Potreba získať lepší obraz o situácii v susedných krajinách tranzitu je jednoznačná. Vytvorenie sietí styčných dôstojníkov v Líbyi a Turecku pre nelegálne prísťahovalectvo bude mať v tejto súvislosti dôležitý význam.

7.3. Prispôbenie sa zmene klímy a migrácia

Dňa 16. apríla 2013 bol uverejnený pracovný dokument útvarov Komisie⁹⁷ o zmene klímy, zhoršení stavu životného prostredia a migrácii, ako súčasť stratégie EÚ v oblasti adaptácie na zmenu klímy⁹⁸. Tento dokument má za cieľ poskytnúť koncepčné chápanie súvislostí medzi zmenou klímy, zhoršovaním životného prostredia a migráciou. Sumárne hodnotí aj nástroje a iniciatívy, ktoré EÚ už má na riešenie budúcich výziev v tejto oblasti a poskytuje usmernenie pre budúce opatrenia EÚ, konkrétne v oblasti migrácie a rozvojovej agendy.

7.4. Správa EÚ o súdržnosti politík v záujme rozvoja za rok 2013

Migrácia zostáva jednou z piatich prioritných tém stanovených Radou pre program EÚ týkajúci sa súdržnosti politík v záujme rozvoja (Policy Coherence for Development – PCD). Správa EÚ o súdržnosti politík v záujme rozvoja za rok 2013⁹⁹ poskytla prehľad mnohých opatrení, ktoré EÚ a členské štáty prijali, aby maximalizovali značné výhody, ktoré rozvoj legálnej migrácie do Európy môže priniesť pre krajiny pôvodu, a to aj v oblastiach ako remitencie, únik mozgov a diaspóry. V správe sa uvádza, že by sa mohlo urobiť viac, aby sa

⁹⁶ Závety Rady, Rada SVV 6. – 7. 6. 2013:

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/sk/jha/137401.pdf

⁹⁷ SWD(2013) 138, 16.4.2013.

⁹⁸ http://ec.europa.eu/clima/policies/adaptation/what/index_en.htm

⁹⁹ SWD(2013) 456, 31.10.2013.

zabezpečilo, že problémy týkajúce sa rozvoja budú zohľadnené v politike týkajúcej sa pracovnej migrácie a mobility tak na úrovni EÚ, ako aj na úrovni členských štátov.

7.5. Správa o globálnom prístupe k migrácii a mobilite

Vo februári 2014 Komisia predložila svoju prvú dvojročnú správu o uplatňovaní globálneho prístupu k migrácii a mobilite za obdobie rokov 2012 – 2013¹⁰⁰. V správe sa hodnotia najdôležitejšie dosiahnuté výsledky, čerpá sa zo skúseností získaných v rámci uplatňovania v minulých rokoch, a analyzuje sa niekoľko smerov z hľadiska politiky a možností uplatňovania. V správe sa dospelo k záveru, že prístup k migrácii a mobilite je aj naďalej efektívnym rámcom pre zapojenie tretích krajín a regiónov do politického dialógu a operačnej spolupráce. Správu nasledovali závery Rady prijaté 14. apríla 2014.

8. NOVÝ FOND PRE AZYL, MIGRÁCIU A INTEGRÁCIU (FAMI)

Komisia prijala balík návrhov týkajúcich sa budúceho viacročného finančného rámca na roky 2014 – 2020 v oblasti vnútorných záležitostí 15. novembra 2011¹⁰¹. Tento balík obsahoval štyri legislatívne návrhy, ktoré spoločne zabezpečujú vytvorenie Fondu pre azyl, migráciu a integráciu (FAMI) a Fondu pre vnútornú bezpečnosť (FVB).

Rokovania s Európskym parlamentom a Radou sa začali v roku 2012 a boli úspešne ukončené koncom roku 2013. Výsledok predstavuje dobrý kompromis, ktorý reaguje na obavy všetkých strán vzhľadom na vysokú citlivosť tejto oblasti politiky.

FAMI je komplexnejší nástroj než predchádzajúce tri fondy, ktorých je následníkom – Európsky fond pre utečencov, Európsky fond pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín a Európsky fond pre návrat – jeho cieľom je podporiť účinné a integrované riadenie migračných tokov v EÚ, berúc do úvahy zásady solidarity a spoločnej zodpovednosti. Takmer 90 % jeho celkových finančných prostriedkov (3 137 miliónov EUR) sa bude prideľovať prostredníctvom národných programov počas celého obdobia rokov 2014 – 2020.

S cieľom umožniť lepšie zosúladenie zdrojov použitých na vnútroštátnej úrovni s cieľmi a prioritami politiky EÚ sa v druhej polovici roku 2013 uskutočnili politické dialógy medzi Komisiou a jednotlivými členskými štátmi. Členské štáty sú v súčasnosti v procese návrhu svojich viacročných národných programov, ktoré formálne predložia po tom, čo FAMI nadobudne účinnosť.

Ďalšou novinkou, ktoré zavádzajú nové fondy, je možnosť podporiť opatrenia súvisiace s vonkajším rozmerom, s osobitným dôrazom na dohody o readmisii, partnerstvá v oblasti mobility a regionálne programy ochrany. Fond predpokladá aj mechanizmus pomoci v núdzových situáciách, ktorý je schopný rýchlo reagovať na migračné tlaky v členských štátoch a tretích krajinách.

Fond bude naďalej posilňovať a rozvíjať spoločný európsky azylový systém zabezpečením účinného a jednotného uplatňovania *acquis* EÚ a posilňovať solidaritu medzi členskými štátmi. Takisto bude podporovať rozvoj proaktívnych integračných stratégií vrátane opatrení pred odchodom, a podporovať miestny prístup k integrácii, pričom bude klásť osobitný dôraz na potreby osôb pod medzinárodnou ochranou, ako aj na zraniteľné skupiny migrantov. Fond bude ďalej podporovať spravodlivé a účinné riadenie návratu s dôrazom na dobrovoľný (asistovaný) návrat.

¹⁰⁰ KOM(2014) 96 z 21.2.2014.

¹⁰¹ KOM(2011) 751 v konečnom znení z 15.11.2011.

Tieto opatrenia z FAMI budú doplnené opatreniami financovanými z Fondu pre vnútornú bezpečnosť, najmä z jej zložky týkajúcej sa hraníc a víz, prostredníctvom ktorej sa bude poskytovať podpora na riadenie a kontrolu vonkajších hraníc EÚ a na rozvoj vízovej politiky EÚ, čím sa uľahčí mobilita legitímnych cestujúcich a boj proti neregulárnemu prekračovaniu hraníc EÚ.

9. BUDOVANIE SIETÍ A KOMUNIKÁCIA V OBLASTI AZYLU A MIGRÁCIE

9.1. Európska migračná sieť (EMS)

EMS¹⁰² zvýšila svoju úlohu pri podpore poradenstva založeného na dôkazoch v oblasti tvorby politiky poskytovaním aktuálnych, objektívnych, spoľahlivých a porovnateľných informácií o migrácii a azyle. V roku 2013 patrili medzi najdôležitejšie výsledky činnosti EMS štúdie s názvom „Prisťahovalectvo medzinárodných študentov do EÚ“, „Určenie totožnosti v rámci medzinárodnej ochrany“, „Mobilita v rámci EÚ“, ako aj štúdiá o prilákaní vysokokvalifikovaných štátnych príslušníkov tretích krajín¹⁰³. Vo Vilniuse sa uskutočnila výročná konferencia EMS na tému Rast, nedostatok pracovných síl a migrácia¹⁰⁴.

9.2. Šírenie základných informácií o prisťahovalectve a azyle

Účinná komunikačná stratégia v otázkach migrácie je kľúčovým prvkom k oslovovaniu cieľových skupín a pomáha občanom EÚ aj tretích krajín pochopiť problémy a výhody prisťahovalectva. Komisia vypracúva rôzne materiály o otázkach súvisiacich s migráciou. V roku 2013 zorganizovala aj súťaž „Migranti v Európe“, do ktorej sa zapojilo viac než 750 škôl zo všetkých 28 členských štátov; školy predložili audiovizuálne práce o príspevku migrantov pre spoločnosť EÚ¹⁰⁵. Uskutočnili sa osobitné premietania filmov so zameraním na problematiku obchodovania s ľuďmi¹⁰⁶. Boli spustené španielske, arabské a portugalské jazykové verzie portálu EÚ pre prisťahovalectvo. Portál poskytuje užívateľsky prístupné informácie pre verejnosť o EÚ a vnútroštátnych imigračných politikách a právnych predpisoch a je určený pre štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí majú v úmysle migrovať do EÚ¹⁰⁷.

10. ZÁVERY A ĎALŠÍ POSTUP

Hoci sa dosiahol významný pokrok, pokiaľ ide o niektoré oblasti riadenia migrácie, vývoj za rok 2013 jasne ukazuje, že je dôležité, aby EÚ a jej členské štáty naďalej vykonávali a zintenzívňovali svoje opatrenia v oblasti prisťahovalectva, azylu a riadenia hraníc. EÚ musí prijať rozhodné opatrenia s cieľom zabrániť tomu, aby prisťahovalci prichádzali o život v snahe dostať sa k európskym brehom a zintenzívniť boj proti organizovanej trestnej činnosti, ktorá prosperuje vďaka pašovaniu ľudí a obchodovaniu s nimi. EÚ musí zabezpečiť, aby hranice Európy boli bezpečné a zaistené primeranými právnymi cestami pre oprávnený vstup.

¹⁰² Zriadená rozhodnutím Rady 2008/381/ES.

¹⁰³ Výsledky EMS sú dostupné online na stránke www.ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network.

¹⁰⁴ <http://emn2013.lt/>.

¹⁰⁵ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-945_sk.htm.

¹⁰⁶ „Sestre“ autora Vladimira Paskljevića na dni otvorených dverí EÚ v roku 2013; „Not my Life“ autora Roberta Bilheimera na dni EÚ proti obchodovaniu s ľuďmi.

¹⁰⁷ <http://ec.europa.eu/immigration>.

Je potrebné zvýšiť úsilie v boji proti násiliu a diskriminácii voči prisťahovalcom a aktívne presadzovať ich integráciu do našej spoločnosti, ako aj bojovať proti rasizmu a xenofóbii, faktorom, ktoré ovplyvňujú sociálnu súdržnosť a môžu odradiť migrantov vrátane vysokokvalifikovaných, aby si zvolili Európu za svoj cieľ.

Komisia bude aj naďalej podporovať a presadzovať dobre riadenú migráciu a víta diskusiu, ktorá sa bezpochyby rozprúdi na pôde Európskemu parlamentu a Rade na základe tejto správy.